

Den tiende internationale historikerkongres.

Den tiende internationale historikerkongres afholdtes i Rom i dagene 4.—11. september 1955. Deltagerantallet var overordentlig stort. Ikke mindre end ca. 1600 historikere havde fundet lejlighed til at deltage i kongressen. Årsagerne hertil er ikke vanskelige at finde. Næppe nogen anden by end Rom vil virke så dragende som kongresby. Yderligere kan bemærkes, at adskillige historikere fra de »østeuropæiske« lande deltog i kongressen. I kongressen i 1950 i Paris var ingen deltagere fra disse lande. Russiske historikere havde tilmeldt deres deltagelse ikke alene i kongressen men også deres genindtræden i »Comité International des Sciences Historiques« i slutningen af 1954 og polske, tjekoslovakiske, rumænske og ungarske historikere enten samtidig eller i begyndelsen af 1955. Også jugoslaviske historikere deltog i både kongressen og komitéarbejdet. Fra det amerikanske kontinent deltog foruden U.S.A. historikere, historikere fra Brasilien og Uruguay. Af de asiatiske lande var Israel, Tyrkiet og også Japan repræsenteret. Dog var historikere fra de vesteuropæiske, nordvesteuropæiske og latinske lande langt i overtal. Tyske historikere, hvoraf enkelte deltog i kongressen i Paris i 1950, var fremmødt i stor tal. Deres medarbejde ved forfattelsen af rapporter var også af omfattende karakter. Derimod havde russiske og andre østeuropæiske historikers sene tilmelding bevirket at kun få havde medvirket ved udarbejdelsen af rapporter, men der var skaffet plads for en oversigt over henholdsvis russisk historisk videnskab og polsk historiografi 1945—1955 i rapporternes sjette bind.

Som nævnt i en meddelelse givet i dette tidsskrifts 11. r. 3. bind (1952), s. 595 var der forud for Pariskongressen 1950, overensstemmende med en beslutning truffet af den internationale komité på kongressen i Zürich 1939 og på foranledning af komitéen, af specialister indenfor de forskellige områder, udarbejdet en række rapporter dækkende: antropologi og demografi, idehistorie, økonomisk historie, social historie, kulturhistorie og politisk historie med den vanlige periodeinddeling inden for hver sektion samt inddeling af mere principiel karakter for hver sektion. Det digre bind, der kort før kongressen kom kongressisterne i hænde, viste dog, at det ikke i nogen sektion var lykkedes at få alle perioder behandlet. Komitéen lod sig dog ikke skræmme, men besluttede at fortsætte med arbejdet på i rapportform at give forskningsstatus eller at tage særlige æmner op til principiel drøftelse. Rammerne ændredes. Af de 6 sektioner besluttedes det at lade første sektion behandle metodiske spørgsmål, almene problemer samt

hjelpevidenskaber, sektionerne to til fem særlig vigtige æmner indenfor henholdsvis oldtiden, middelalderen, den nyere og nyeste tids historie og endelig under sektion seks at lade fremkomme sammenfattende oversigter over hver af disse fire perioder.

Det gik i 1955 ikke som i 1950. Der viste sig ingen vanskeligheder ved at få historikere til at forfatte de ønskede oversigter. Kongressister, der var samvittighedsfulde, medbragte en kuffert med seks digre bind — et for hver sektion — til Rom og overrakte her et syvende indeholdende resuméer af enkeltforedrag. Dog nægtes kan det ikke, at den dominerende plads rapporterne fik også ved selve arrangementet under kongressen, hvor diskussionen af disse var henlagt til formiddagsmøderne, medens de individuelle foredrag hovedsagelig var placeret om eftermiddagen, satte disse sidste lidt i skammekrogen. Man agtede derved næppe tilstrækkeligt på, hvor betydningsfuldt det kunne være, at en forsker fik lejlighed til at forelægge evt. nye forskningsresultater eller nye opfattelser af vigtige problemer for et internationalt forum. Og man kan da spørge, om rapporterne i sin helhed var så værdifulde og fyldestgørende, at der helt igennem tilkom dem første rangklasse. Det kan næppe siges. Ikke mindst gælder det de store sammenfattende rapporter, der blot på ny forelagdes af forfatterne ved kongressens afslutning, uden at der dertil var knyttet nogen diskussion. Sorbonneprofessoren Pierre Renouvins åndfulde og overlegent skrevne »l'orientation des travaux d'histoire contemporaine« havde man dog nødigt undværet.

Blandt værdifulde og nyttige rapporter kan nævnes »Recent Work and Present Views on the Origins and Development of Representative Assemblies« (vol. I) forfattet af professor Helen M. Cam, fra Harvard Universitetet, professor Antonio Marongiu fra universitetet i Pisa og professor Günther Stökl fra Wiens universitet. Den er fremstået som et resultat af arbejdet i »Commission internationale pour l'histoire des assemblées d'états«, der øjensynligt er en af *Comité International des Sciences Historiques* interne kommissioner, der arbejder mest frugtbart og harmonisk. Dette kan derimod knapt siges om den meget aktive »Commission d'histoire des mouvements sociaux« fra hvis arbejdsesse rapporten »les problèmes sociaux au XIXme siècle« (vol. V) forfattet af M. G. Bourgin, professorerne D. Demarco og J. Maïtron var udgået. Omdiskutabel, som også omdiskuteret på selve kongressen, er den kendte og højt begavede Sorbonneprofessor Ernst Labrousse »voies nouvelles vers une histoire de la bourgeoisie occidentale aux XVIIIème et XIXème siècles (1700—1850)« (vol. IV).

De fleste af rapporterne vedrørende den nyere tids historie

mangler egalitet i viden om forholdene i de lande, rapporterne efter sit indhold skal dække, eller viser mangel på tilstrækkeligt samarbejde mellem rapporternes forfattere. Det gælder rapporterne om enevælden, landbrugsforhold, handel og industri. Af betydelig interesse er rapporten om «la periodizzazione dell'età del rinascimento nella storia d'Italia e in quella d'Europa». Dette gælder navnlig den af professor D. Cantimori fra universitetet i Firenze forfattede del.

Af nordiske foredragsholdere kan der være grund til at fremhæve Edward Bull, der forelagde sine studier over «Autobiographies of Industrial Workers: Sources of Norwegian social History». Med overlegenhed klarede den norske historiker den påfølgende indgående diskussion, der klargjorde, at her har den historiske kildekritik grund til at være på vagt. Tankerne går uvægerligt til Nationalmuseets tilsvarende undersøgelser, og man kunne ønske, at de, der leder disse, havde overværet diskussionen. Svenske historikere var repræsenterede bl. a. ved Erik Lönnroth og Steen Carlsson. Danmark ved Johan Hvidtfeldt og Georg Nørregaard, der holdt foredrag om henholdsvis det slesvigske livegenskab og Kielfreden 1814. Danmark var således repræsenteret med færre foredragsholdere på kongressen i Rom end i 1950 i Paris. Det vil sikkert være rettet op, når næste kongres holder møde i Stockholm i 1960.

Den internordiske publikation «Excerpta Historica Nordica»s første bind kunne ved det første komitémøde beklageligvis kun præsenteres i korrektur. Den er nu omsider publiceret og vil i fremtiden blive udsendt hvert andet år. Hovedredaktør er professor Povl Bagge.

Til slut skal bemærkes, at præsidiet i «Comité International des Sciences Historiques» ved kongressens afslutning overgik fra den franske historiker professor R. Fawtier til den italienske historiker professor Chabod (bl. a. leder af Benedetto Croce-skolen i Neapel).

Astrid Friis.